

Vergaderjaar 2014–2015

34 200 XIII

Jaarverslag en slotwet Ministerie van Economische Zaken 2014

Nr. 4

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 4

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2014 wijzigingen aan te brengen in:

1. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken;
2. de begrotingsstaat inzake de agentschappen van dit ministerie;

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp

B. BEGROTINGSTOELICHTING

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1.000

11 Goed functionerende economie en markten	Stand ontwerp begroting 2014	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting 2014	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting 2014	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)	(5)	(6)=(5)-(4)
VERPLICHTINGEN	196.702	18.380	- 17.841	197.241	195.559	- 1.682
UITGAVEN	197.794	18.382	- 19.264	196.912	197.270	358
<i>Subsidies</i>	1.700		- 1.344	356	356	
- Digitalisering regionale radio	1.700		- 1.344	356	356	
<i>Opdrachten</i>	12.446	17.687	- 23.226	6.907	6.593	- 314
- Onderzoek en Opdrachten	2.339	58	305	2.702	2.833	131
- PIANOo/TenderNed	6.218	- 1.627	- 3.951	640	689	49
- Beleidsvoorbereiding en evaluaties Frequenties en Veiligheid	3.889	19.256	- 19.580	3.565	3.071	- 494
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>	11.165	48	5.020	16.233	16.075	- 158
- Agentschap Telecom	10.386	34	809	11.229	10.735	- 494
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland					351	351
- Dienst ICT Uitvoering	779	14	4.211	5.004	4.989	- 15
<i>Bijdragen aan ZBO's/RWT's</i>	168.594	108	1.343	170.045	170.667	622
- Metrologie	14.092	- 104	12	14.000	14.319	319
- Raad voor Accreditatie	296		- 86	210	262	52
- ACM	421		23	444	695	251
- CBS	153.785	212	1.394	155.391	155.391	
<i>Bijdragen aan (inter)nationale organisaties</i>	3.889	539	- 1.057	3.371	3.579	208
- Nederlands Normalisatie Instituut (NEN)	1.153		- 18	1.135	1.480	345
- Internationale organisaties	2.676	539	- 1.035	2.180	2.043	- 137
- Raad van deskundigen voor de nationale meetstandaarden	60		- 4	56	56	
ONTVANGSTEN	52.265	756	1.015	54.036	58.853	4.817
- Ontvangsten ACM					963	963
- High Trust	31.300		- 300	31.000	34.441	3.441
- Diverse ontvangsten	20.965	756	1.315	23.036	23.449	413

Toelichting op de ontvangsten

High Trust

De hoger dan begrote ontvangsten zijn voornamelijk veroorzaakt door een telecomboete aan KPN van € 2,7 mln en betalingsregelingen waarvan de inkomsten niet voor 2014 waren voorzien.

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1.000

12 Een sterk innovatievermogen	Stand ontwerp begroting 2014	Mutaties 1e suppletoire begroting 2014	Mutaties 2e suppletoire begroting 2014	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmu- taties
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)	(5)	(6)=(5)-(4)
VERPLICHTINGEN	589.198	146.748	78.883	814.829	656.850	- 157.979
UITGAVEN	814.790	32.992	33.825	881.607	695.721	- 185.886
<i>Leningen</i>	<i>95.814</i>	<i>118.937</i>	<i>17.850</i>	<i>232.601</i>	<i>72.107</i>	<i>- 160.494</i>
- Innovatiefonds (IF): innovatiekrediet	67.459	13.322	- 18.223	62.558	43.282	- 19.276
- IF: risicokapitaal	15.555	2.115	2.923	20.593	13.430	- 7.163
- IF: Vroege fase / informal Investors / ROM's		103.500	- 96.850	6.650	3.395	- 3.255
- IF: Fund of Funds	12.800		130.000	142.800	12.000	- 130.800
<i>Subsidies</i>	<i>64.577</i>	<i>- 717</i>	<i>11.468</i>	<i>75.328</i>	<i>49.598</i>	<i>- 25.730</i>
- Innovatie Prestatie Contracten	1.084		188	1.272	1.127	- 145
- Eurostars	7.916	- 324	493	8.085	7.299	- 786
- Lucht- en Ruimtevaart	20.281	1	1.187	21.469	7.317	- 14.152
- Overig	35.296	- 394	9.600	44.502	33.855	- 10.647
<i>Opdrachten</i>	<i>2.633</i>	<i>- 24</i>	<i>- 551</i>	<i>2.058</i>	<i>1.151</i>	<i>- 907</i>
- Onderzoek en opdrachten	2.633	- 24	- 551	2.058	1.151	- 907
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>	<i>64.882</i>	<i>1.025</i>	<i>- 187</i>	<i>65.720</i>	<i>65.706</i>	<i>- 14</i>
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	64.741	1.025	- 259	65.507	65.462	- 45
- Agentschap Telecom	141		72	213	244	31
<i>Bijdragen aan ZBO's/RWT's</i>	<i>133.761</i>	<i>- 8.662</i>	<i>14.213</i>	<i>139.312</i>	<i>138.851</i>	<i>- 461</i>
- TNO	133.761	- 8.662	14.213	139.312	138.851	- 461
<i>Bijdragen aan (inter)nationale organisaties</i>	<i>453.123</i>	<i>- 77.567</i>	<i>- 8.968</i>	<i>366.588</i>	<i>368.312</i>	<i>1.724</i>
- Toeslag Topconsortia voor Kennis en Innovatie (TKI-toeslag)	101.561	- 35.027	- 8.299	58.235	58.011	- 224
- Internationaal Innoveren	4.000			4.000	4.539	539
- Grote Technologische Instituten (GTI's)	40.973	68	1.729	42.770	43.028	258
- Topsectoren overig	215.097	- 28.399	- 15.797	170.901	171.756	855
- Ruimtevaart (ESA)	90.259	- 13.500	13.399	90.158	90.154	- 4
- Overig (inclusief onderzoeksprojecten)	1.233	- 709		524	824	300
ONTVANGSTEN	49.968	23.527	- 17.189	56.306	61.491	5.185
- Luchtvaartkredietregeling	2.102		394	2.496	2.523	27
- Technische Ontwikkelingsprojecten (TOP)	4.000		- 3.150	850	860	10
- Rijksoctrooiwet	31.212			31.212	35.182	3.970
- IF: Innovatiekredieten	9.816			9.816	8.685	- 1.131
- IF: SEED					3.209	3.209
- IF: Fund to fund					103	103
- IF: ontvangsten ROM's		23.000	- 20.000	3.000	2.999	- 1
- Eurostars	1.250	527	- 780	997	248	- 749
- Diverse ontvangsten	1.588		6.347	7.935	7.660	- 275

Toelichting op de verplichtingen

Er is in 2014 voor € 158 mln minder aan verplichtingen aangegaan. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere gerealiseerde verplichtingen in het Innovatiefonds (- € 144,4 mln). In 2014 is € 100 mln toegevoegd aan het Innovatiefonds voor het Dutch Venture Initiative (DVI) en € 25 mln vanaf de aanvullende post van het Ministerie van Financiën als voeding van het Toekomstfonds. De verplichtingen zijn nog niet tot realisatie gekomen omdat het tweede DVI-fonds nog ingericht moest worden en over de besteding van de middelen in het Toekomstfonds in 2015 een besluit wordt genomen.

Toelichting op de uitgaven

Er is in 2014 € 185,9 mln minder aan uitgaven gerealiseerd dan geraamd. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Leningen (- € 160,5 mln). Als gevolg van de lagere realisatie van verplichtingen in de afgelopen jaren voor het Innovatiekrediet is het beroep op de kasmiddelen in 2014 € 19,3 mln lager dan geraamd. De middelen voor het tweede DVI-fonds (€ 100 mln) en voor fundamenteel en toegepast onderzoek (€ 25 mln) konden in 2014 nog niet worden uitgegeven (zie ook toelichting bij de verplichtingen). Ook het beschikbare kasbudget voor de co-investeringsfaciliteit voor business angels is niet in 2014 uitgegeven. De in 2014 aangegane verplichting zal in de komende jaren worden uitgefincierd.
- Subsidies (- € 25,7 mln). Luchtvaartkredietregeling (- € 12,7 mln). Rekkof heeft in 2014 nog niet kunnen voldoen aan de voorwaarde van de financiering van haar eigen aandeel in de ontwikkelingskosten. Daarom zijn de beschikbare middelen van € 12,7 mln in 2014 niet uitgegeven. MKB-Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) - € 9,5 mln. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat de betalingen op de tweede call in 2014 lager uitvielen dan aanvankelijk werd aangenomen. De bevoorschotting van deze projecten zal voor het merendeel vanaf 2015 plaatsvinden.

Toelichting op de ontvangsten

Er is in 2014 € 5,2 mln meer ontvangen dan geraamd. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Octrooi-ontvangsten € 4 mln. Zowel de jaartaksen voor de Nederlandse verleende octrooien als de jaartaksen voor de Europese verleende octrooien die rechtsgeldig zijn in Nederland, zijn gestegen met respectievelijk 9% en 18%. Dit hangt samen met in mei 2010 gewijzigde jaartaksen. Daarnaast is door wijziging van het Europees Octrooiverdrag het aantal voor Nederland geldig wordende Europese octrooien met ruim 19% toegenomen.
- Seed-regeling € 3,2 mln. Door succesvolle vervolginvesteringen in ondernemingen uit de portfolio van de Seedcapital-regeling zijn terugontvangsten gerealiseerd die oorspronkelijk niet geraamd waren.

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1.000

13 Een excellent ondernemingsklimaat	Stand ontwerp begroting 2014	Mutaties 1e suppletoire begroting 2014	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting 2014	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)	(5)	(6)=(5)-(4)
VERPLICHTINGEN	2.377.631	22.066	- 518.983	1.880.714	757.490	- 1.123.224
Waarvan garantieverplichtingen	2.190.294	- 1.158	- 527.886	1.670.250	516.609	- 1.153.641
UITGAVEN	319.466	32.383	62.422	414.271	404.941	- 9.330
<i>Garanties</i>	<i>97.011</i>	<i>25.342</i>	<i>27.087</i>	<i>149.440</i>	<i>153.377</i>	<i>3.937</i>
- BMKB	65.000	26.500	10.000	101.500	97.779	- 3.721
- Begrotingsreserve BMKB			26.555	26.555	26.555	0
- Groeifinancieringsfaciliteit	9.343		- 5.800	3.543	2.168	- 1.375
- Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)	13.000	- 1.158	6.000	17.842	17.875	33
- Garantiefaciliteit Scheepsnieuwbouwfinanciering	9.668		- 9.668	0		
- Begrotingsreserve MKB-financiering					9.000	9.000
<i>Subsidies</i>	<i>19.945</i>	<i>15.374</i>	<i>6.555</i>	<i>41.874</i>	<i>30.567</i>	<i>- 11.307</i>
- Bevorderen ondernemerschap	5.430	12.924	- 417	17.937	8.254	- 9.683

13 Een excellent ondernemingsklimaat	Stand ontwerp begroting 2014	Mutaties 1e suppletoire begroting 2014	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting 2014	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)	(5)	(6)=(5)-(4)
– Interdepartementaal Programma Biobased Economy	2.744	– 150	395	2.989	3.509	520
– Uitfinanciering subsidies	11.771	2.600	6.577	20.948	18.804	– 2.144
<i>Opdrachten</i>	<i>25.669</i>	<i>– 472</i>	<i>– 114</i>	<i>25.083</i>	<i>24.104</i>	<i>– 979</i>
– Onderzoek & ontwikkeling	1.043	1.063	282	2.388	2.640	252
– ICT-beleid	19.980	– 1.122	1.386	20.244	20.001	– 243
– Beleidsvoorbereiding en evaluaties	2.316	– 413	– 1.243	660	459	– 201
– Regiegroep Regeldruk/ACTAL	2.330		– 539	1.791	1.004	– 787
<i>Bijdragen aan (inter)nationale organisaties</i>	<i>19.337</i>	<i>1.127</i>	<i>1.232</i>	<i>21.696</i>	<i>17.034</i>	<i>– 4.662</i>
– NBTC	10.152		15	10.167	10.152	– 15
– UNWTO	233			233	291	58
– Bijdragen aan instituten	8.952	400	1.217	10.569	6.591	– 3.978
<i>Bijdrage aan ZBO's/RWT's</i>	<i>137.042</i>	<i>– 11.414</i>	<i>24.208</i>	<i>149.836</i>	<i>150.288</i>	<i>452</i>
– Kamers van Koophandel / Ondernemerspleinen	137.042	– 11.414	24.208	149.836	150.288	452
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>	<i>20.462</i>	<i>2.426</i>	<i>3.454</i>	<i>26.342</i>	<i>29.573</i>	<i>3.231</i>
– Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	18.258	2.426	2.170	22.854	25.906	3.052
– Dienst ICT Uitvoering			234	234	22	– 212
– Logius	2.204		1.050	3.254	3.645	391
ONTVANGSTEN	72.087	– 5.500	– 8.343	58.244	55.967	– 2.277
– BMKB	29.000	– 5.500	10.000	33.500	30.389	– 3.111
– Begrotingsreserve BMKB	9.406		– 9.400	6	0	– 6
– Groeifinancieringsfaciliteit	8.000		– 5.800	2.200	2.436	236
– Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)	13.000		– 3.000	10.000	9.380	– 620
– Begrotingsreserve GO			9.000	9.000	9.612	612
– Garantiefaciliteit Scheepsnieuwbouwfinanciering	10.000		– 9.950	50	46	– 4
– Joint Strike Fighter (JSF)	1.303			1.303	988	– 315
– Diverse ontvangsten	1.378		807	2.185	3.116	931

Toelichting op de verplichtingen

Op artikel 13 is voor ruim € 1,1 mld minder aan verplichtingen aangegaan. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat voor het verstrekken van garanties minder verplichtingenruimte nodig was dan in de oorspronkelijke begroting werd geraamd. De niet benutte ruimte op de BMKB (– € 3,9 mln), de Garantie Ondernemingsfinanciering (– € 91,2 mln) en de Groeifinancieringsfaciliteit (– € 49,5 mln) wordt ingezet voor de aangekondigde garanties in het Aanvullend Actieplan MKB-financiering. Dit betreft garanties voor alternatieve aanbieders van MKB-financiering (€ 400 mln), achtergestelde leningenfondsen (€ 500 mln) en de funding van Credits (€ 100 mln). De Garantiefaciliteit Scheepsnieuwbouwfinanciering (GSF) is in 2014 niet benut (– € 1 mld). EZ is in gesprek met de maritieme sector en de banken over de oorzaken van het beperkte gebruik van de GSF. Naast de verlagingen is er ook sprake van een verhoging. Het gaat hier om het afstorten in de interne begrotingsreserve BMKB (€ 26,6 mln).

Toelichting op de uitgaven

Garanties

Er is in 2014 een interne begrotingsreserve ingesteld voor de garanties die in het kader van het Aanvullend Actieplan MKB-financiering zullen worden verstrekt. Initieel is een bedrag van € 9 mln als buffer in de interne begrotingsreserve gestort. Dit budget stond tijdelijk op Bevorderen Ondernemerschap (Subsidies) geraamd. De schadebetalingen op de BMKB garantieregeling zijn uiteindelijk lager uitgevallen dan bij Najaarsnota 2014 was geraamd (– € 3,7 mln).

Bijdragen aan (inter)nationale organisaties

Bijdrage aan instituten (– € 4,0 mln). Het aanvullend budget van € 3,2 mln voor de NFIA was aanvankelijk geraamd in deze categorie, maar is uiteindelijk verantwoord onder de Bijdrage aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) omdat het uitvoeringskosten betreft. Bij de 1^e suppletore begroting 2015 zal de reeks overgeheveld worden van «bijdragen aan instituten» naar «bijdragen aan agentschappen».

Toelichting op de ontvangsten

De ontvangsten van de BMKB zijn € 3,1 mln lager dan bij Najaarsnota 2014 werd geraamd. Aanvankelijk werd rekening gehouden met fors hogere ontvangsten vanwege afgewezen verliesdeclaraties. De ontvangsten vanwege afgewezen verliesdeclaraties lagen wel hoger dan in 2013, maar waren uiteindelijk lager dan bij Najaarsnota werd verwacht.

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1.000

14 Een doelmatige en duurzame energievoorziening	Stand ontwerp begroting 2014	Mutaties 1e suppletore begroting 2014	Mutaties 2 ^e suppletore begroting 2014	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)	(5)	(6)=(5)-(4)
VERPLICHTINGEN	3.899.850	77.771	234.476	4.212.097	2.646.202	– 1.565.895
Waarvan garantieverplichtingen			43.500	43.500		– 43.500
UITGAVEN	1.538.633	– 35.112	– 47.474	1.456.047	1.441.886	– 14.161
<i>Subsidies</i>	<i>1.331.133</i>	<i>– 45.640</i>	<i>– 93.876</i>	<i>1.191.617</i>	<i>1.181.789</i>	<i>– 9.828</i>
– Topsectoren Energie	45.787	– 1.624	1.220	45.383	34.925	– 10.458
– Energie-innovatie (IA)	19.749		11.642	31.391	27.383	– 4.008
– Green Deal	28.692	– 4.065	– 21.828	2.799	918	– 1.881
– Energieakkoord	35.000	– 4.195	– 26.575	4.230	666	– 3.564
– MEP	470.000	– 17.800	– 4.250	447.950	432.032	– 15.918
– SDE/SDE+	588.556	– 16.956	0	571.600	235.116	– 336.484
– Interne begrotingsreserve duurzame energie					369.356	369.356
– Compensatie Energie-intensieve bedrijven (ETS)	78.000	– 1.000	– 19.500	57.500	56.955	– 545
– CCS	39.047		– 33.847	5.200	4.905	– 295
– Hoge Flux Reactor	7.250		0	7.250	7.250	0
– Elektrisch rijden	2.210		– 160	2.050	2.184	134
– Caribisch Nederland	11.500		– 4.520	6.980	6.807	– 173
– Overige subsidies	5.342		3.942	9.284	3.292	– 5.992
<i>Garanties</i>			<i>8.700</i>	<i>8.700</i>	<i>9.206</i>	<i>506</i>
– Geothermie						
– Interne begrotingsreserve Geothermie			8.700	8.700	9.206	506
<i>Opdrachten</i>	<i>27.268</i>	<i>– 3.124</i>	<i>3.647</i>	<i>27.791</i>	<i>28.108</i>	<i>317</i>
– O&O bodembeheer	666	540	4.960	6.166	3.843	– 2.323
– Joint implementation	2.308	– 965	– 943	400	768	368

14 Een doelmatige en duurzame energievoorziening	Stand ontwerp begroting 2014	Mutaties 1e suppletoire begroting 2014	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting 2014	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)	(5)	(6)=(5)-(4)
– Straling	11.456	– 2.699	– 480	8.277	9.257	980
– Pallas	9.100		788	9.888	10.004	116
– Onderzoek en opdrachten	3.738		– 678	3.060	4.236	1.176
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>	<i>34.998</i>	<i>14.904</i>	<i>– 781</i>	<i>49.121</i>	<i>47.281</i>	<i>– 1.840</i>
– Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	31.012	13.954	– 787		41.949	– 2.230
– Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit	693		1		692	– 2
– Kern Fysische Dienst	3.293		5	694		
– Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut		950		3.298	3.690	392
				950	950	0
<i>Bijdragen aan ZBO's/RWT's</i>	<i>113.106</i>	<i>– 1.390</i>	<i>2.584</i>	<i>114.300</i>	<i>110.603</i>	<i>– 3.697</i>
– Doorsluis COVA heffing	111.000			111.000	107.594	– 3.406
– TNO bodembeheer	2.106	– 1.390	2.584	3.300	3.009	– 291
<i>Bijdragen aan (inter)nationale organisaties</i>	<i>32.128</i>	<i>138</i>	<i>32.252</i>	<i>64.518</i>	<i>64.899</i>	<i>381</i>
– ECN/NRG	31.347	257	32.314	63.918	57.903	– 6.015
– Interne begrotingsreserve risicopremie lening ECN/NRG					6.600	6.600
– Diverse instituten	781	– 119	– 62	600	396	– 204
ONTVANGSTEN	12.165.411	– 504.000	– 586.902	11.074.509	10.801.567	– 272.942
– COVA	111.000			111.000	107.594	– 3.406
– SDE+	200.000			200.000	173.619	– 26.381
– Aardgasbaten	11.850.000	– 504.000	– 596.000	10.750.000	10.505.291	– 244.709
– Ontvangsten zoutwinning	1.761		713	2.474	2.474	0
– Diverse ontvangsten	2.650		8.385	11.035	10.405	– 630
– Ontvangsten Geothermie					2.184	2.184

Toelichting op de verplichtingen

De laatste fase van de openstelling van de SDE+ is in december 2014 gesloten. Hierdoor vindt een deel van de toezeggingen op basis van SDE+ regeling 2014 pas in 2015 plaats.

Toelichting op de uitgaven

Subsidies

Topsectoren Energie/Energie-innovatie

Een deel van de budgetten 2014 wordt in 2015 toegezegd. Hierdoor verschuift een deel van de betalingen ook naar 2015.

MEP/SDE/SDE+/Interne begrotingsreserve duurzame energie

In de interne begrotingsreserve duurzame energie is € 369 mln gestort vanwege onbesteed gebleven middelen als gevolg van vertraging bij projecten waaraan reeds subsidie is toegekend. Daarnaast betreft het reeds verplichte projecten die niet tot uitvoering komen en door andere projecten moeten worden vervangen met het oog op het bereiken van de doelstelling. Via de reserve blijven de middelen beschikbaar tot het moment dat ze alsnog zullen worden uitbetaald.

Energieakkoord

De lagere uitgaven op het onderdeel Energieakkoord zijn met name het gevolg van subsidietoezeggingen in het kader van de regeling Demonstratie energie-innovatie (DEI) die pas laat in het jaar hebben plaatsgevonden en niet meer hebben geleid tot kasuitgaven in 2014.

Overige subsidies

De lagere uitgaven worden veroorzaakt door een vertraging in de uitfinanciering van oude projecten, met name het project «Transitiemanagement RVO».

Bijdragen aan ZBO's/RWT's

Doorsluis COVA heffing

De afdracht aan de COVA is lager dan geraamd, omdat het volume aardolieproducten waarover de voorraadheffing is geheven in 2014 lager is uitgekomen dan de raming.

Toelichting op de ontvangsten

Doorsluis COVA heffing

De lagere ontvangsten zijn het gevolg van een lager volume aardolieproducten waarover de voorraadheffing is geheven.

SDE+

Het Ministerie van Financiën heeft in 2014 aan heffingen minder gerealiseerd dan geraamd. De ontvangsten zijn achtergebleven bij de raming vanwege de relatief warmere winter in 2014.

Aardgasbaten

De lagere ontvangsten zijn toe te schrijven aan een tegenvallende afdracht Winsttaandeel over 2014.

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1.000

16 Concurrerende, duurzame, veilige agro-, visserij- en voedselketens	Stand ontwerp begroting 2014	Mutaties 1e suppletoire begroting 2014	Mutaties 2° suppletoire begroting 2014	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)	(5)	(6)=(5)-(4)
VERPLICHTINGEN	659.135	108.354	39.266	806.755	729.130	- 77.625
Waarvan garantieverplichtingen	122.200			122.200	28.537	- 93.663
UITGAVEN	565.726	104.692	- 4.191	666.227	660.124	- 6.103
<i>Subsidies</i>	<i>48.576</i>	<i>44.498</i>	<i>- 12.194</i>	<i>80.880</i>	<i>78.379</i>	<i>- 2.501</i>
- Agrarisch ondernemerschap (16.1)	5.688	1.896	1.310	8.894	8.824	- 70
- Duurzame veehouderij (16.1)	4.775	14.546	- 14.165	5.156	6.256	1.100
- Mestbeleid (16.1)	2.550	269	- 2.819	0	0	0
- Plantaardige productie (16.1)	14.386	2.163	2.381	18.930	12.724	- 6.206
- Agrarische innovatie en overig (16.1)	3.140	- 105	39	3.074	2.091	- 983
- Visserij (16.1)		4.039	1.560	5.599	5.416	- 183
- Cofinanciering GLB/GVB (16.1)	8.760	- 6.260	- 2.500	0	0	0
- Interne begrotingsreserve landbouw (16.1)					2.511	2.511

16 Concurrerende, duurzame, veilige agro-, visserij- en voedselketens	Stand ontwerp begroting 2014	Mutaties 1e suppletoire begroting 2014	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting 2014	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)	(5)	(6)=(5)-(4)
– Dierenwelzijn productiedieren en gezelschapsdieren (16.3)	2.008		2.000	4.008	4.820	812
– Apurement (16.5)	7.269	27.950	0	35.219	35.247	28
– Interne begrotingsreserve apurement (16.5)					490	490
<i>Garanties</i>	<i>17.800</i>	<i>6.200</i>	<i>0</i>	<i>24.000</i>	<i>27.191</i>	<i>3.191</i>
– Bijdrage begrotingsreserve Borgstellingsfaciliteit (16.1)	3.000		0	3.000	3.056	56
– Verliesdeclaraties Borgstellingsfaciliteit (16.1)	14.800	6.200	0	21.000	23.691	2.691
– Garantie nieuwe agrarische schadeverzekering (16.1)					444	444
<i>Opdrachten</i>	<i>134.701</i>	<i>27.400</i>	<i>– 805</i>	<i>162.906</i>	<i>156.959</i>	<i>– 5.947</i>
– Versterken concurrentiekracht en verduurzaming agroketens en visserij (16.1)	11.606	14.740	– 1.409	24.937	25.706	769
– Borgen voedselveiligheid- en kwaliteit(16.2)	5.943	2.970	– 1.993	6.920	5.909	– 1.011
– Plant- en diergezondheid (16.3)	14.237	1.220	– 3.155	12.302	10.680	– 1.622
– Kennisontwikkeling en innovatie (16.4)	101.047	7.970	5.008	114.025	110.282	– 3.743
– Borgen voedselzekerheid en internationaal en Europees landbouwbeleid (16.5)	1.868	500	2.354	4.722	4.382	– 340
<i>Bijdragen aan ZBO's/RWT's</i>	<i>123.393</i>	<i>– 8.785</i>	<i>– 9.108</i>	<i>105.500</i>	<i>105.610</i>	<i>110</i>
– College Toelating Bedrijngsmiddelen en Biociden (16.3)	456	1.090	1.461	3.007	2.792	– 215
– Dienst Landbouwkundig Onderzoek (16.4)	72.118	1.787	3.059	76.964	77.341	377
– ZON-mw (dierproeven) (16.4)	300	– 300	305	305	0	– 305
– Medebewind productschappen (16.5)	50.519	– 11.362	– 13.933	25.224	25.477	253
<i>Bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken</i>	<i>3.650</i>		<i>– 114</i>	<i>3.536</i>	<i>3.145</i>	<i>– 391</i>
– Diergezondheidsfonds	3.650		– 114	3.536	3.145	– 391
<i>Bijdragen aan (inter)nationale organisaties</i>	<i>7.915</i>	<i>882</i>	<i>2.739</i>	<i>11.536</i>	<i>10.647</i>	<i>– 889</i>
– UNEP, FAO en overige contributies	7.915	882	2.739	11.536	10.647	– 889
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>	<i>229.691</i>	<i>34.497</i>	<i>13.681</i>	<i>277.869</i>	<i>278.193</i>	<i>324</i>
– Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit	95.485	33.001	1.793	130.279	130.740	461
– Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	125.959	1.496	11.871	139.326	138.948	– 378
– Dienst Landelijk Gebied	222		0	222	222	0
– Rijksrederij	8.025		17	8.042	8.283	241
ONTVANGSTEN	292.779	73.243	26.941	392.963	357.416	– 35.547
– Versterken concurrentiekracht en verduurzaming agroketens en visserij (16.1)	20.781	43.419	13.421	77.621	74.439	– 3.182
– Provisies agrarische schadeverzekering (16.1)	1.800			1.800	2.004	204
– Borgen voedselveiligheid- en kwaliteit(16.2)	430		– 80	350	94	– 256
– Plant- en diergezondheid (16.3)	500		2.954	3.454	3.932	478
– Kennisontwikkeling en innovatie (16.4)	10.584	1.874	8.788	21.246	20.177	– 1.069
– Borgen voedselzekerheid en internationaal en Europees landbouwbeleid (16.5)	258.684	27.950	1.858	288.492	256.755	– 31.737
– Agentschappen (16.9)					15	15

Toelichting op de verplichtingen

De lagere verplichtingen houden verband met feit dat binnen het garantiëplafond in het kader van de garantiëfaciliteit landbouw van € 122,2 mln een feitelijk beroep is gedaan van € 28,5 mln (verschil -€ 93,7 mln). Hiertegenover staan hogere verplichtingen van € 10,4 mln voor verliesdeclaraties in het kader van de borgstellingsfaciliteit en € 4,5 mln voor een correctie door de EU met betrekking tot een ingediende declaratie bij het Europese Visserijfonds.

Toelichting op de uitgaven

Subsidies

Plantaardige productie (16.1)

De lagere uitgaven worden veroorzaakt door vertragingen op de betalingen voor de regeling Marktintroductie Energie Innovaties (MEI) en de Investeringsregeling Milieuvriendelijke Maatregelen (IMM). Deze betalingen zullen in latere jaren plaatsvinden.

Interne begrotingsreserve landbouw (16.1)

In verband met onder meer de genoemde lagere uitgaven voor de regeling MEI en de regeling IMM is € 2,5 mln in de interne begrotingsreserve landbouw gestort voor compensatie in volgende jaren.

Garanties

Verliesdeclaraties Borgstellingsfaciliteit (16.1)

Garantie nieuwe agrarische schadeverzekering (16.1)

De hogere uitgaven houden verband met hogere betalingen voor de financiering van verliesdeclaraties aan banken, op basis van de garantstelling landbouw (€ 2,7 mln) en onverwachte uitgaven aan garanties van agrarische schadeverzekeringen (€ 0,5 mln). Tegenover de hogere betalingen aan verliesdeclaraties staan hogere ontvangsten uit de interne begrotingsreserve borgstellingsfaciliteit.

Opdrachten

Kennisontwikkeling en innovatie (16.4)

De lagere uitgaven houden verband met vertraging in de uitvoering van projecten op het gebied van onderzoek en ontwikkeling van kennisbeleid. De uitgaven zullen in latere jaren plaatsvinden.

Toelichting op de ontvangsten

Versterken concurrentiekracht en verduurzaming agroketens en visserij (16.1)

De lagere ontvangsten houden grotendeels verband met het feit dat voor € 6 mln minder is onttrokken aan de interne begrotingsreserve landbouw omdat de uitgaven op diverse subsidieregelingen waaronder de MEI en de IMM lager zijn uitgevallen. Hiertegenover is € 2,7 mln meer onttrokken aan de interne begrotingsreserve borgstellingsfaciliteit voor de financiering van verliesdeclaraties aan banken.

Borgen voedselzekerheid en internationaal en Europees landbouwbeleid (16.5)

De lagere ontvangsten betreffen voor het grootste deel lagere landbouwheffingen door minder invoer van landbouwproducten uit landen buiten de EU dan voorzien.

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1.000

17 Groen onderwijs van hoge kwaliteit	Stand ontwerp begroting 2014	Mutaties 1e suppletoire begroting 2014	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting 2014	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)	(5)	(6)=(5)-(4)
VERPLICHTINGEN	847.506	21.688	- 476	868.718	862.305	- 6.413
UITGAVEN	795.701	21.688	- 10.655	806.734	807.497	763
<i>Bekostiging</i>	<i>718.296</i>	<i>18.648</i>	<i>- 304</i>	<i>736.640</i>	<i>739.107</i>	<i>2.467</i>
- Wageningen Universiteit	167.020	4.146	- 1.846	169.320	169.299	- 21
- HBO-groen	79.496	1.217	185	80.898	84.478	3.580
- MBO-groen	148.885	4.419	802	154.106	153.186	- 920
- Voorbereidende en Ondersteunende Activiteiten (VOA)	11.600	1.133		12.733	12.733	0
- Wachtgelden	13.009	915	27	13.951	13.966	15
- VMBO-groen	290.681	6.717	515	297.913	297.706	- 207
- Aequor	7.605	121	13	7.739	7.739	0
<i>Subsidies</i>	<i>74.793</i>	<i>2.990</i>	<i>- 10.309</i>	<i>67.474</i>	<i>66.194</i>	<i>- 1.280</i>
- Groene Kennis Coöperatie	4.030		- 598	3.432	3.325	- 107
- School als Kenniscentrum	33.828		- 8.417	25.411	23.851	- 1.560
- Kennisverspreiding en innovatie groen onderwijs	1.547		3	1.550	2.044	494
- Aanvullende onderwijs subsidies	31.482	2.990	- 1.366	33.106	33.272	166
- Ontwikkeling en beheer natuurkwaliteit	2.394		12	2.406	1.267	- 1.139
- Educatie	1.512		57	1.569		- 1.569
<i>Opdrachten</i>	<i>1.112</i>	<i>50</i>	<i>- 44</i>	<i>1.118</i>	<i>646</i>	<i>- 472</i>
- Kennisverspreidingsprojecten	1.112	50	- 44	1.118	646	- 472
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>	<i>1.500</i>		<i>2</i>	<i>1.502</i>	<i>1.550</i>	<i>48</i>
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	1.500		2	1.502	1.550	48
<i>Leningen</i>						
- Schatkistbankieren						
ONTVANGSTEN	75		7	82	231	149

Toelichting op de verplichtingen

Op het totaal van het verplichtingbudget is € 6,4 mln niet gerealiseerd. Dit wordt met name veroorzaakt doordat er weinig gebruik gemaakt is van de mogelijkheid van Schatkistbankieren door het Groene Onderwijs (- € 43,0 mln). Hier staat tegenover dat op Bekostiging € 40,5 mln meer is gerealiseerd dan er was geraamd. De hogere verplichtingenrealisatie wordt veroorzaakt door de uitgaven die in 2015 hoger zullen liggen dan in 2014. De rijksbijdrage 2015 is bepaald op basis van actuele prijzen na afstemming met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Deze afstemming kwam voor dit deel tot stand na de Najaarsnota 2014. Verplichtingen voor de bekostiging in een bepaald jaar worden vastgelegd in het voorgaande jaar, voor 2015 dus in 2014.

Toelichting op de uitgaven

Op het onderdeel Bekostiging is € 2,5 mln meer betaald dan er geraamd was. De belangrijkste reden hiervoor is de bekostiging HBO. Hier heeft een bijstelling van € 3,6 mln plaatsgevonden vanwege OCW-conforme prijzen per inschrijving en graad.

Budgettaire gevolgen van beleid

Bedragen x € 1.000

18 Natuur en Regio	Stand ontwerp begroting 2014	Mutaties 1e suppletoire begroting 2014	Mutaties 2° suppletoire begroting 2014	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmu- taties
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)	(5)	(6)=(5)-(4)
VERPLICHTINGEN	402.156	28.104	- 29.199	401.061	392.375	- 8.686
– Waarvan garantieverplichtingen	50.509		- 50.509	0	0	0
UITGAVEN	432.349	- 113.471	26.332	345.210	337.416	- 7.794
<i>Subsidies</i>	75.334	710	4.117	80.161	75.285	- 4.876
– Versterking mainports, brainports, greenports, valleys en andere clusters gerelateerd aan topsectoren (18.1)	69.597	400	4.100	74.097	68.547	- 5.550
– Wederzijds versterken van ecologie en economie (18.2)	2.000		233	2.233	1.591	- 642
– Behouden van de (inter)nationale biodiversiteit en versterken van onze natuur (18.3)	3.737	310	- 216	3.831	5.147	1.316
<i>Leningen</i>	31.500	- 1.071	0	30.429	30.489	60
– Behouden van de (inter)nationale biodiversiteit en versterken van onze natuur (18.3)	31.500	- 1.071	0	30.429	30.489	60
<i>Opdrachten</i>	43.200	- 4.733	- 6.307	32.160	33.519	1.359
– Versterking mainports, brainports, greenports, valleys en andere clusters gerelateerd aan topsectoren (18.1)	710		- 215	495	30	- 465
– Wederzijds versterken van ecologie en economie (18.2)	23.501	- 1.940	3.687	25.248	24.572	- 676
– Behouden van de (inter)nationale biodiversiteit en versterken van onze natuur (18.3)	18.989	- 2.793	- 9.779	6.417	8.917	2.500
<i>Bijdragen aan medeoverheden</i>	153.652	- 112.407	- 4.037	37.208	33.599	- 3.609
– Versterking mainports, brainports, greenports, valleys en andere clusters gerelateerd aan topsectoren (18.1)	20.005	2.625	0	22.630	27.849	5.219
– Wederzijds versterken van ecologie en economie (18.2)	32.147	- 15.032	- 3.337	13.778	5.171	- 8.607
– Behouden van de (inter)nationale biodiversiteit en versterken van onze natuur (18.3)	101.500	- 100.000	- 700	800	579	- 221
<i>Bijdragen aan ZBO's/RWT's</i>	26.350		254	26.604	26.604	0
– Behouden van de (inter)nationale biodiversiteit en versterken van onze natuur (18.3)	26.350		254	26.604	26.604	0
<i>Bijdragen aan (inter)nationale organisaties</i>	888	364	- 21	1.231	785	- 446
– Behouden van de (inter)nationale biodiversiteit en versterken van onze natuur (18.3)	888	364	- 21	1.231	785	- 446
<i>Bijdragen aan agentschappen</i>	101.425	3.666	32.326	137.417	137.135	- 282
– Dienst Landelijk Gebied	56.590	77	18.714	75.381	75.291	- 90
– Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	36.980	3.109	12.799	52.888	52.719	- 169

18 Natuur en Regio	Stand ontwerp begroting 2014	Mutaties 1e suppletoire begroting 2014	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting 2014	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)	(5)	(6)=(5)-(4)
– Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit	7.855	480	813	9.148	9.125	– 23
ONTVANGSTEN	86.282	5.515	24.285	116.082	118.525	2.443
– Landinrichtingsrente	42.161		3.034	45.195	51.357	6.162
– Bijdragen van derden						0
– EU-bijdragen	2.096		0	2.096	1	– 2.095
– Jachtakten	1.031		0	1.031	913	– 118
– Verkoop gronden	40.000		18.200	58.200	58.177	– 23
– Overige	994	5.515	3.051	9.560	8.077	– 1.483

Toelichting op de verplichtingen

De lagere verplichtingen hangen grotendeels samen met de lagere uitgaven.

Toelichting op de uitgaven

Subsidies

De lagere uitgaven op het onderdeel «Versterking mainports, brainports, greenports, valleys en andere clusters gerelateerd aan topsectoren» houden verband met lager vastgestelde subsidies aan de cofinanciering van de Europese Territoriale Samenwerking (– € 1 mln). Ook is vertraging ontstaan in de realisatie van projecten van het programma Pieken in de Delta (– € 2,7 mln) en van het regio- en infrastructuurprogramma «Zuidelijke Spooransluiting Chemelot» (– € 1,7 mln). Deze uitgaven worden in de komende jaren gedaan.

Opdrachten

De hogere uitgaven op het onderdeel «Behouden van de (inter)nationale biodiversiteit en versterken van onze natuur» worden veroorzaakt door de afwikkeling van klassieke landinrichtingsprojecten en soortenbescherming.

Bijdrage aan medeoverheden

De hogere uitgaven op onderdeel «Versterking mainports, brainports, greenports, valleys en andere clusters gerelateerd aan topsectoren» houden verband met de afwikkeling van oude TOPPER-projecten in het kader van het bedrijventerreinenbeleid en de uitfinanciering van een aantal Sterke Regioprojecten. De lagere uitgaven op het onderdeel «Wederzijds versterken van ecologie en economie» houden verband met het feit dat door EZ € 6,2 mln ter beschikking is gesteld aan het Provinciefonds in het kader van de decentralisatie van de middelen inzake de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Ook zijn de uitgaven voor de PAS € 2,4 mln lager uitgevallen omdat een aantal projecten in 2015 tot betaling komt.

Toelichting op de ontvangsten

Landinrichtingsrente

De meerontvangsten houden voornamelijk verband met het feit dat begunstigden van ruilverkavelingsprojecten gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om landinrichtingsrente vervroegd af te kopen.

EU-bijdragen

De lagere ontvangsten houden grotendeels verband met het feit dat er vanaf begin 2000 een taakstelling voor Platteland Ontwikkelingsprogramma (POP)- inkomsten ten behoeve van grondverwerving is geraamd. Verwerving is echter geen onderdeel meer van het POP-programma vanaf 2007. Op deze taakstelling zijn derhalve vanaf 2007 geen ontvangsten meer gerealiseerd.

De niet-beleidsartikelen

Bedragen x € 1.000

40 Apparaat	Stand ontwerp begroting 2014	Mutaties 1e suppletoire begroting 2014	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting 2014	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)	(5)	(6)=(5)-(4)
VERPLICHTINGEN	368.972	7.595	16.715	393.282	390.795	- 2.487
UITGAVEN	367.581	9.180	16.521	393.282	390.795	- 2.487
<i>Personele uitgaven kerndepartement</i>	<i>202.782</i>	<i>- 14.920</i>	<i>2.001</i>	<i>189.863</i>	<i>192.843</i>	<i>2.980</i>
- waarvan eigen personeel	158.022	- 3.534	2.001	156.489	166.932	10.443
- waarvan externe inhuur	5.800			5.800	4.906	- 894
<i>Materiële uitgaven kerndepartement</i>	<i>102.055</i>	<i>3.847</i>	<i>10.273</i>	<i>116.175</i>	<i>108.070</i>	<i>- 8.105</i>
- waarvan ICT	6.580		5.346	11.926	4.874	- 7.052
- waarvan bijdrage aan SSO's (exclusief DICTU)	31.654	3.074	- 8.975	25.753	47.147	21.394
- waarvan SSO DICTU	22.052	9000	11.401	42.401	42.045	- 356
<i>Personele uitgaven buitendiensten</i>	<i>41.889</i>	<i>14.597</i>	<i>6.503</i>	<i>62.989</i>	<i>60.585</i>	<i>- 2.404</i>
- waarvan eigen personeel	39.199	14.597	6.503	60.299	58.464	- 1.835
- waarvan externe inhuur	2.690			2.690	2.098	- 592
<i>Materiële uitgaven buitendiensten</i>	<i>20.855</i>	<i>5.656</i>	<i>- 2.256</i>	<i>24.255</i>	<i>29.297</i>	<i>5.042</i>
- waarvan ICT	3.315			3.315	4.480	1.165
- waarvan bijdrage aan SSO's	4.147			4.147	4.936	789
ONTVANGSTEN	14.943	16.739	7.847	39.529	31.607	- 7.922

Toelichting op de verplichtingen en uitgaven

Personele uitgaven kerndepartement

De hogere personele uitgaven en verplichtingen (€ 2,7 mln) hangen samen met reis- verblijf- en verplaatsingskosten die op het onderdeel personeel worden verantwoord. Een deel van het budget staat op het onderdeel materiële uitgaven.

Materiële uitgaven kerndepartement

De lagere materiële uitgaven en verplichtingen (€ 8,1 mln) hebben betrekking op de lagere uitgaven voor de huisvesting, uitgaven voor reis- en verblijfskosten die op het onderdeel personeel worden verantwoord en intern gesaldeerde facilitaire uitgaven en ontvangsten.

Personele uitgaven buitendiensten

De lagere personele uitgaven en verplichtingen (€ 2,4 mln) hangen grotendeels samen met uitgaven die op het onderdeel materieel zijn betaald, met niet vervulde vacatures en met projecten bij het Centraal Planbureau die niet zijn doorgegaan.

Materiële uitgaven buitendiensten

De hogere materiële uitgaven en verplichtingen (€ 5,1 mln) wordt veroorzaakt door de uitbetaling van een schikking van de Autoriteit Consument en markt met energieleverancier Liander. Deze schikking is het gevolg van een uitspraak van de rechter over aanpassing van lantarenpalen als gevolg van een geval van elektrocutie.

Toelichting op de ontvangsten

De lagere ontvangsten (€ 7,9 mln) hangen samen met de vertraagde binnenkomst van geraamde ontvangsten voor bij telecom- en postbedrijven in rekening gebrachte tarieven door de Autoriteit Consument en Markt. Daarnaast zijn interne verrekeningen doorgevoerd bij personele- en materiële onderdelen die resulteren in lagere ontvangsten.

Bedragen x € 1.000

41 Nominaal en Onvoorzien	Stand ontwerp begroting 2014	Mutaties 1e suppletoire begroting 2014	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting 2014	Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)	(5)	(6)=(5)-(4)
VERPLICHTINGEN	250	8.530	- 8.780	0	0	0
UITGAVEN	250	8.530	- 8.780	0	0	0
41.10 Prijsbijstelling		2.855	- 2.855	0	0	0
41.20 Loonbijstelling		5.592	- 5.592	0	0	0
41.30 Onvoorzien	250	- 250	0	0	0	0
41.40 Nog te verdelen		333	- 333	0	0	0

Toelichting

Op artikel 41 Nominaal en onvoorzien worden geen uitgaven gedaan. Bij 2^e suppletoire begroting 2014 zijn de loon- en prijsbijstelling toegedeeld aan de relevante artikelen.